

Aanbestedingswet

Standpunt NEVI, het kennisnetwerk voor inkoop en supply management

Zoetermeer, 30 januari 2012

Aan de leden van de Tweede Kamer,

Aanstaande woensdag staat de Aanbestedingswet in de Tweede Kamer op de agenda. NEVI, de beroepsvereniging van inkoopprofessionals in de publieke en private sector, geeft hierbij haar standpunt daarover aan.

Ten behoeve van het overzicht geven we eerst onze reactie op de Aanbestedingswet sec en gaan we vervolgens in op de Europese voorstellen voor ingrijpend gewijzigde aanbestedingsrichtlijnen.

De Nederlandse aanbestedingswet

Een professionele inkoopfunctie draagt significant bij aan de efficiënte en effectieve besteding van overheidsmiddelen. NEVI vindt dat de wet, die betrekking heeft op een koopvolume van ruim 120 miljard euro, als doelstelling het realiseren van "best value for tax payer's money" zou moeten hebben en is dan ook blij met het amendement dat de creatie van zo veel mogelijk maatschappelijke waarde bij uitgaven van publieke middelen vastlegt.

Daarnaast draagt een professionele inkoopfunctie in hoge mate bij aan de realisatie van overheidsbeleid, inzake stimulering van innovatie en een duurzaam inkoopbeleid. Dit is ook aangegeven in het Advies Duurzaam inkopen dat door VNO-NCW en een aantal andere partijen waaronder NEVI in juni 2011 is uitgebracht aan Staatssecretaris Atsma en door uw Kamer is overgenomen.

Regelgeving is niet allesbepalend. Veel belangrijker is de verdergaande professionalisering van de inkoopfunctie. Voorwaarde voor een professioneel inkoopbeleid van de overheid is de professionalisering van het opdrachtgeverschap. Deze voorwaarde is van het grootste belang, omdat de inkoopfunctie pas dan volledig kan bijdragen aan het realiseren van de doelen van de organisatie. Namelijk als deze bestuurlijk effectief is verankerd.

Veel elementen van de professionalisering worden nu benaderd vanuit het flankerend beleid, zoals de Gids Proportionaliteit, de Richtsnoeren voor leveringen en diensten en het "klachtenloket". NEVI is betrokken bij de opzet van de Gids Proportionaliteit en kan zich achter de huidige inhoud scharen omdat dit een afgewogen compromis is wat met de marktpartijen is bereikt en gericht is op professionalisering. De voorlopige regelingen voor het "klachtenloket" acht NEVI echter veel te omslachtig en niet werkbaar. Zij zal daarover binnenkort met eigen voorstellen komen.

Voor een aantal elementen van het flankerend beleid is de evaluatietermijn verkort naar twee jaar. Publieke organisaties krijgen dus nauwelijks de tijd om hun beleid en processen in te richten naar de nieuwe wet- en regelgeving. Daarbij geeft de minister zichzelf de mogelijkheid om, zonder dat de Tweede Kamer haar controlerende taak kan uitvoeren, de wetgeving in meer of mindere mate aan te scherpen middels Algemene Maatregelen van Bestuur. Er worden namelijk geen meetbare criteria genoemd op basis waarvan de minister dit recht mag uitoefenen.

Tenslotte wijst NEVI op een praktisch element: De aanbestedingswet is – ook voor juristen – niet goed leesbaar met meer dan 200 (kruis)verwijzingen en definities die niet in alle gevallen eenvormig zijn. En door twee van elkaar afwijkende aanbestedingsregimes (richtlijnen 17 en 18) in één wet onder te brengen wordt het al gauw onnodig complex en zal de juridisering toenemen. Het regime voor de nutssector is mede door die samenvoeging rigider geworden. Dit zou wel eens de concurrentiepositie van internationaal opererende nutsbedrijven kunnen schaden. Ook in de nieuwe EU voorstellen is wederom sprake van twee gescheiden richtlijnen.

De EU voorstellen voor nieuwe aanbestedingsregels

De Europese Commissie heeft voorstellen gepubliceerd voor nieuwe ingrijpend gewijzigde aanbestedingsregels. Vereenvoudiging en versoepeling van regels en procedures, geen onderscheid meer tussen A- en B-diensten, het vergaand versoepelen van de aanbesteding van 'sociale diensten' en het bevorderen van de toegang tot overheidsaanbestedingen voor MKB zijn de hoofdpunten. De nieuwe richtlijnen bieden grote kansen voor een verdergaande professionalisering van de aanbestedingspraktijk. Volgens de huidige planning dient deze richtlijn uiterlijk juni 2014 in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd te zijn.

NEVI niet blij met Nederlandse reactie

NEVI vindt de EU voorstellen heel verfrissend en ziet deze duidelijk als een verbetering ten opzichte van de huidige richtlijnen. De terughoudende reactie van de Nederlandse regering op een groot aantal wezenlijke punten (fiche 14: Richtlijnen betreffende het gunnen van overheidsopdrachten) verbaast NEVI dan ook. In tegenstelling tot de reactie in fiche 14 ziet NEVI wel degelijk voordelen in:

- het opheffen van het verschil tussen A en B diensten;
- het introduceren een speciaal regime voor sociale diensten;
- het introduceren van een "aanbestedingspaspoort";

Ook het handhaven van de huidige aanbestedingsdrempels ziet NEVI niet als probleem. Substantieel verhogen van die drempels (zo dat al kan in het licht van internationale verdragen) heeft het risico dat nog meer overheidsopdrachten via meervoudig onderhandse procedures aan een select gezelschap aanbieders worden voorbehouden en daarmee buiten bereik blijven van een groot deel van het bedrijfsleven. Niet voor niets overwegen Noorwegen en de UK juist om de drempels vrijwillig te verlagen (nationaal).

De EU voorstellen en de Nederlandse Aanbestedingswet

De EU voorstellen verschillen wezenlijk van het voorstel Aanbestedingswet en zijn soms ook onverenigbaar. Zodra de EU voorstellen zijn aangenomen zal dus weer een nieuwe Aanbestedingswet gemaakt moeten worden.

NEVI vraagt zich dan ook af, of het op dit moment niet verstandiger is om vol in te zetten op voorbereiding van de implementatie van deze nieuwe richtlijnen. Het snel implementeren van de nieuwe EU richtlijn is een wezenlijke stap voorwaarts en heeft daarom voor NEVI prioriteit. Overwegingen als 'onvoldoende capaciteit voor de voorbereiding' of 'eerst wachten op de evaluatie van deze wet' mogen daarbij geen belemmering zijn. Daarnaast wijst NEVI er op dat het nu invoeren van de Aanbestedingswet en daarna van nieuwe wetgeving gebaseerd op de EU voorstellen, zorgt voor dubbele invoeringslasten bij aanbestedende diensten én het bedrijfsleven.

NEVI is niet tegen het nu aannemen van de Aanbestedingswet, maar kan zich ook voorstellen dat vol wordt ingezet op spoedige implementatie van de EU voorstellen, waarbij voorlopig naast de huidige BAO en BASS al flankerend beleid wordt uitgevoerd.

Wij lichten ons standpunt uiteraard graag toe.

Met vriendelijke groet,

Ton Trommelen
Voorzitter NEVI

Prof. dr. Jan Telgen
Voorzitter NEVI Publiek